

dater, men jeg tror, at dette er et af de Punkter, i hvilke Forudsætningen for hele Sagen ligger fast. Jeg skal derfor ikke fordybe mig deri. Er der noget, der ikke bliver ændret, er det denne Kombination. Man kan nære Modvillie mod denne Ordning baade fra den ene og den anden Side, men jeg tror, at man, som man siger, maa springe i det, tage den beske Mundfuld. Der kunde siges adskilligt dertil, men jeg skal lade det være.

Naar jeg saa for øvrigt spørger om den almindelige Karakter af dette Lovforslag med Hensyn til Folketinget, glæder det mig at kunne svare, at ogsaa her kan Vælgerne fremtidig komme til at opføre sig omtrent eller i det væsentlige som hidtil. De stemmer paa en enkelt Mand i Kredsen; hvad der mere sker, besørger faktisk af Maskineriet i Indenrigsministeriet. Det er saa heldigt, at hele Udregningen er overordentlig let, og overhovedet vil, tror jeg, den hele Valgmaade, naar den først er blevet prøvet en enkelt Gang eller to Gange, vise sig for Vælgerne at være langt mere overskuelig og simpel, end man egentlig havde tænkt. Det ejendommelige ved Valgmaaden er jo Kombinationen af Forholdstalsvalg med Valg i Enkeltmandskredse. Mod Forholdstalsvalget rettede det ærede Medlem fra Skelskør en Række stærke Indvendinger, men det kan ikke nægtes, at hele denne Kamp for eller imod Forholdstalsvalgmaaden i det væsentlige er ført til Ende. Spørgsmaalet er uddebatteret, og jeg tror ikke, at der er nogen Grund for mig til at trænge langt ind i den Sag. Jeg skal dog herom sige, hvad jeg synes, der nærmest ligger i den nuværende Situation, og hvad der i mange Henseender motiverer, at de Radikale kunde være interesserede i at faa det Moment af Forholdstalsvalgmaaden ind i Valgloven, som vi nu har faaet. Vi skulde skrive en Grundlov i Forbindelse med en Valglov, som skulde omfatte Folkets Forfatningsliv for en lang, lang Aarrække. Maaske paa Grund af en daarlig Organisation i visse Partier, men maaske ogsaa paa Grund af en daarlig Valgkredsordning var vi kommet ud i rene Meningsløsheder, ud i det, at f. Eks. Højre ved sidste Valg med et Stemmetail af 82,000 eller 81,000 havde faaet 7 Mandater, medens det radikale Parti — man kan dog ikke sige noget til, at jeg er ond imod mit eget Parti — med 67,000 Vælgere havde faaet 31 Mandater. Det er en saa urimelig Situation, og det er et saa urimeligt Forhold, at den,

der gik til Ændring af Grundloven og den dermed sammenhørende Valglov med en idealistisk Følelse af, at her skulde ske Ret for alle Parter, han kunde ikke andet end tage den Tanke op til Behandling og Overvejelse, om der ikke her burde gøres noget. Naar det ærede Medlem fra Skelskør saa stærkt gaar imod Forholdstalsvalg, vil jeg ærligt sige ham, at jeg har aldrig hørt til dem, der var begejstrede Tilhængere deraf, men naar jeg staar overfor en saa absurd Situation, en saa yderliggaaende Urimelighed som den, her er kommet til at foreligge i Landet, har jeg ligesom mine Partifæller syntes, det var nødvendigt at gøre noget for at afbalancere hele dette Forhold. Men paa den anden Side vil jeg ikke skjule, at hvis man har ophævet Absurditeten, har man dog ikke fremskaffet nogen absolut Retfærdighed, og jeg vil tilføje, at hos mig har der heller ikke været noget stærkt Ønske om at skabe en absolut Retfærdighed. Der er i den politiske Diskussion blevet brugt et Ord, som efter min Mening har gjort overordentlig Skade, det er Ordet „Spejlbillede“. Det er netop det uheldige, at man har ladet Repræsentationen være Folket en miniature. Derved naar man ganske vist en mekanisk eller, som det er sagt, en matematisk Retfærdighed. Men der er ogsaa peget paa, at hvor denne Form for Forfatningsliv leves, bringer den meget smaa Udslag fra Valg til Valg. Regeringen stilles overfor et Folketing eller overfor et Parlament, der Gang efter Gang er næsten ens; Personerne skifter i ringe Grad. Friskheden i Forfatningslivet lider under det; der er blevet et vist underligt Dødvande. Jeg ønsker netop Tilfældighedernes Udslag, og Tilfældighederne kan ikke paa Forhaand siges at falde ud i det retfærdige; man kan ikke ved det tilfældige gøre Krav paa absolut Retfærdighed. Alt, hvad jeg synes, et Parti kan forlange, er, at det ikke kommer saa langt ud, som Højre er kommet. Naar det bliver repræsenteret paa en nogenlunde tilstrækkelig Maade, forekommer det mig, at det har Mulighed for at gøre en tilstrækkelig Indsats i Sagerne Gang, i Overvejelserne i Tinget. Nu til Dags er det jo et beklageligt Faktum, at Udvalgsarbejdet undertiden forløber paa den Maade, at Højre, da en enkelt Mand i Udvalgene repræsenterer Partiet, desværre mangler Gang paa Gang ved Møderne; og det synes ikke at kunne være anderledes.

Ligesom der altsaa kan aabnes Mulighed for en bedre Overvejelse ved en noget